

ALGUNES IDEES PEL SI A LA CONSTITUCIÓ EUROPEA

LLUÍS MARIA DE PUIG

El proper mes de Febrer serem cridats a votar en el referèndum sobre la Constitució europea. La dita constitució – que és un tractat multilateral mes que una verdadera constitució – representa la sintetització d'un acord elaborat durant anys pels agents bàsics de la Unió Europea : els estats, els parlaments nacionals, la Comissió i el Parlament Europeu, i és també el resultat d' un ampli debat i de l'organització d'una Convenció on hi eren tots i més, que vingué a ser una mena d' Estats Generals Europeus la qual es va pronunciar sobre tots els “cahiers de doléances” que els van arribar, milers de propostes i queixes que van esser examinades fins a produir un text de tractat que representa un evident pas endavant dins del procés de construcció d' aquesta mena de federació Europea que amb penes i treballs es va configurant.

El nou text no és ni més ni menys que el denominador comú al qual estan disposats a arribar els països membres en aquest moment concret de la història. La Unió Europea ha estat feta amb petit avenços que han acabat en grans avenços - la unió monetària, per exemple – i el que representa aquesta constitució es un pas més en aquest procés. Un pas important puix representa una major cohesió, un més gran compromís dels estats i un increment del paper del Parlament europeu. Es un pas decisiu com a unificació política, en particular vers una política exterior. Representa a més un avenç indubtable en matèria de ciutadania europea. I un millorament substancial en matèria social. Es un pas més en la llarga marxa que suposa la unitat europea, però rotundament és un pas endavant i no endarrere, és un progrés i no una reculada, representa un avenç positiu en el camí de la integració del continent. Això ningú no ho pot discutir. Que els sindicats europeus li donin suport no deu pas ser per casualitat.

Aquesta (que no és la meva constitució ideal) és una bona constitució si tenim en compte que ha de ser un acord – i no pot ser d'altra manera - entre posicions de grups polítics de tots els colors, entre ideologies distintes, entre societats i mentalitats diverses i governs que representen projectes prou diferents. Es, per naturalesa, el fruit d'un plantejament comú entre els agents que actuen en la Unió Europea i per això, uns i altres han de acceptar que el document base de la

Unió no sigui exclusivament el seu ans el que pot esser consensuat en aquest moment històric concret. En aquest sentit amb les mancances que cadascú de nosaltres hi podem trobar aquest Tractat és infinitament millor que els anteriors, simplement per que el temps ha fet possible incorporar elements que eren vetats encara fa pocs anys. De la mateixa manera que fa quinze anys era impossible imaginar la moneda única i ja l'hem instaurada fa temps, ara, amb aquest tractat, podem avançar molt en el camp social, el dels drets dels ciutadans, en el medi ambient i en la política exterior i de seguretat.

El text aprovat és el desideràtum, allò que voldríem? És clar que no, ni per a uns ni per a d'altres. Es el fruit d'un acord que compta amb la concessió de tothom però que probablement no significa la millor per a ningú. Els avenços no son pas els que desitgen els més europeistes, els federalistes. Els membres del parlament europeu haurien volgut més competències, més control democràtic i una major dimensió parlamentària. Les nacions sense estat voldríem més protagonisme dins la Unió Europea. D'acord; són molts els que voldrien que aquesta constitució anés més rotundament cap aquí o cap allà. Es va massa poc a poc, no es té en compte tot; hi ha aspectes que no son contemplats com caldria; domina la lògica dels estats. Certament és així encara.

Per això, amb acords difícils i amb puntuals progressos s'està fent aquest edifici prodigiós que significa l'unificació d'un continent. Amb dificultats, herències i tradicions que condicionen molt el ritme dels avenços. En aquest sentit la qüestió de les nacionalitats sense estat és un problema que no es resoldrà en quatre dies. Però els catalans sabem que el projecte d'Unió europea ens interessa i representa en el fons una assegurança de vida per al nostre autogovern. Dins Europa es quasi impossible que el nostre país pugui tornar a situacions del passat. La Unió Europea representa sense cap dubte la millor possibilitat de realització nacional pels catalans, encara que estiguem lluny, ara com ara, dels objectius finals.

Si Catalunya que té molt per aconseguir els propers anys i dècades apareix amb una actitud d'enfrontament, d'intransigència, i no de diàleg, malament rai. Ben al contrari, qualsevol que coneix a fons la realitat europea en aquesta matèria - i els nostres radicals haurien de conèixer-la - sap que el reconeixement de

Catalunya, la seva llengua i la seva cultura exigirà molta prudència, molt de diàleg, molt d'avenços poc a poc, paulatins. I en aquest procés Catalunya s'ha de mostrar positiva, constructiva, disposada a cooperar en la construcció europea i no a buscar la via de la confrontació. Nosaltres potser un dia podrem convèncer, però és estúpid pensar que podrem imposar res. El nostre camí és el l'argument, el diàleg, la persuasió i no el del desafiament. Si tenim una possibilitat no és precisament la de la reticència oberta ni el distanciament del projecte europeu actual. El risc és justament que ens anem situant en la marginació, considerats com un poble rebec i empenyador, com una nosa.

Per això em sembla un disbarat, un error polític monumental, una visió estreta del país i sobretot d'Europa proposar anar contra aquesta Constitució que haurem de votar el mes de Febrer. Plantejant el no o la abstenció només hi tenim a perdre. ¿Podria dir-me algun d'aquests grans retòrics del nacionalisme quina altra alternativa tenim, si no és dintre Europa?. ¿Em pot dir algú que hi guanyarem amb que es digui que els catalans rebutgen els progressos (encara que limitats) de l'actual Tractat o que posen tal o tal condició abans de votar-lo? Mes aviat sembla que el que ens interessa és el contrari, mostrar-nos positius malgrat tot, empènyer el projecte europeu que no ens satisfà prou i carregant-nos de raó per tal que demà sigui possible allò que avui encara no ho és.

Es per tots aquests arguments que jo crec que, precisament per patriotisme català, s'ha de recolzar la nova Constitució europea. Ens convé aparèixer com un poble europeista, que cerca el seu propi lloc entre els pobles i defensa la seva identitat no només amb passió ans també amb intel·ligència i sensatesa. Amb intel·ligència política que vol dir també una mínima eficàcia, de cara a resoldre el nostre contenciós històric. Tenir només present els estrictes ideals propis pot portar fàcilment a alguns a confondre el seu mon amb el mon. I a perdre de vista tota perspectiva que no sigui la del seu entorn immediat, a desconèixer completament la realitat europea i els seus camins.

No puc sortir de la meva perplexitat quan hi ha qui afirma que no la votarà si no s'hi afegixen un seguit de coses. Quan sento els que diuen que votaran contra o s'abstindran per que Catalunya no es citada, ni tampoc la llengua catalana, em pregunto a que estem jugant. ¿És que aquestes coses que ara es reclamen, és que

eren al Tractat de Roma, o a Maastricht, o a Amsterdam, que em considerat uns tractats perfectament útils i ningú –ningú – a casa nostra va contestar? ¿Per què ara que hi ha un govern espanyol que treballa en aquesta direcció i intenta que la UE tingui present les realitat sub-estats i reconegui totes les llengües oficials, per que precisament ara es diu que s' ha de votar contra? ¿A quina lògica respon això?

N'hi ha que davant la Constitució europea plantegen el desafiament total, el rebuig pelat i frontal. Exigeixen no sé quantes coses. Com si la experiència històrica no existís, com si no hi hagués una realitat europea complicada, com si la política fos una batalla primària, que s'ha de fer permanentment a cops del tot o res. Pensen, tal vegada que estem en una posició de força. Valga'm Déu!

Veure un partit europeista de soca-rel com CDC que ara s'arregla en la pura actitud radical testimonial i a parer meu demagògica ens interpel·la sobre la vertadera deriva d'aquest partit. Em sorprèn menys l'actitud dels idealistes eco-socialistes que ja està clar que volen expressar una oposició radical i testimonial i res més que això. La ingenuïtat amb que s'acosten a la realitat europea és colossal; però no els sabria criticar el seu idealisme. Ningú el pot negar somniar. I no sé si hi pot haver algú que es resisteixi al populisme desqualificador i a la retòrica anti-europea, que farà mal, del nacionalisme radical. Mes aviat em sembla que no deu ser possible encara que costa creure que el nacionalisme moderat es mantingui en aquesta mateixa tessitura. Ells saben que Europa és un procés llarg, difícil i cantellut. Sabem que el paper de les nacionalitats sense estat es una qüestió que donarà moltes voltes abans que hi hagi una voluntat política majoritària a Europa favorable a les tesis catalanistes. En coneixen les dificultats, les comprensibles i les injustificables. I saben que Catalunya té més a guanyar-hi si és positiva que si es negativa, si malgrat tot ajudem més a construir que a desestabilitzar.

Això si, totes les posicions són perfectament legítimes, però n'hi ha que treballen en una direcció constructiva i europeista i altres no. Vull dir que adoptar una posició sobre la Constitució tenint sobretot present els tacticismes de la política interior molt més que el vertader quid de la qüestió, això és, el

procés de construcció europea és un error i a parer meu un acte negatiu, sense la menor contrapartida ni avantatge. Es un acte de rebuig sense horitzó.

Es clar que no es la Constitució que jo voldria. ¿Però es que ho eren les que acabo d'esmentar i tots les varem recolzar? No parla de Catalunya ni del català. Val. Però mai com en aquesta hi havia hagut una referència a la diversitat cultural i lingüística. I avui gràcies a l'esforç de tots ens trobem amb millors condicions per a tractar la qüestió de les nacions sense estat i les cultures minoritàries. Millor que mai en la història, malgrat les dificultats. Precisament en aquest moment en que algunes portes s'obren una mica, ara justament, alguns caps de la política catalana han decidit dir no, anar contra aquest tractat, per que no diu ni això ni allò.

A Europa si tothom fa el mateix, la UE s'acaba amb cinc minuts. Si tothom reacciona rebutjant l'actual projecte de tractat per que no diu allò que m'interessa a mi, estem perduts. Es la pitjors de les actituds, la que contínuament hem blasmat dels anglesos, dels francesos i dels que sovint fan aproximacions a l'edifici europeu des d'una lògica purament "nacional". Sempre trobarem raons per dir que un tractat constitucional no ens agrada per que no contempla prou les nacionalitats històriques, les llengües i les cultures sense estat o la nostra pròpia singularitat. Sempre podrem demanar més i en totes direccions. Però la política no és això, ni un projecte d'unitat europea pot ésser abordat des d'aquesta perspectiva; la qüestió és si avancem o no, si Europa ens interessa o no; si el rebuig es una bona cosa cara al futur. I francament no ho és.

I no ho és des de la mateixa casuística del referèndum. Els camps del rebuig, obvien una realitat colpidora. Proposen el no o l'abstenció però no diuen que passarà si no guanya el si. Silencien astutament que si no prospera el nou text, el que restarà en vigor és el Tractat de Niça, que no vol ningú (dic mentida, agrada a Aznar i al PP que en son uns entusiastes) i que representa una reculada fenomenal respecte a la Unió Europea que dibuixa la nova constitució. Amb una regressió clara i rotunda pel que fa a les qüestions dels drets de les minories lingüístiques, que no són ni mencionats. Que ningú no amagui l'ou. La qüestió és aquesta, o bé la Constitució amb totes les seves mancances, o bé el Tractat de Niça molt més regressiu i una llarga crisi servida dins la Unió Europea que

encantarà als contraris al projecte europeu. ¿Es això darrer el que volen els nostres abrandats puristes de la defensa de la nació? ¿Prefereixen Niça? ¿Participen de l'opinió que en matèria Europea com pitjor millor? ¿Pensen, de veritat que l'actitud negativa porta a algun lloc? ¿Creuen que Catalunya - que sembla importar-los tant - en sortirà beneficiada? Rotundament no, Catalunya hi perd.

Si la Constitució europea no va endavant jo sé qui estarà content. El President Bush i el seus assessors; José Maria Aznar i una bona colla del PP que el que volen és Niça; una considerable massa d'euro-escèptics britànics. Le Pen i tota l'extrema dreta europea i també els antiglobalització i l'extrema esquerra europea. I una part dels polítics europeus que no s'interessen per Europa ans únicament per erosionar als adversaris polítics que defensen el Si. Estarem molt tristos els que creiem en Europa; els que pensem que malgrat les dificultats anem endavant, poc a poc però endavant.

Es cert que tal vegada els nostres radicals plantegen el rebuig a la Constitució europea per que pensen que ja s'aprovarà igualment sense el seu vot. Si és així, no cal insistir amb la càrrega d'hipocresia i de cinisme que hi ha al darrera de les seves posicions : és evident. Les forces polítiques que s'atreveixen a actuar amb aquesta frivolitat es qualifiquen soles i mereixen la credibilitat que mereixen.

Lluís Maria de Puig

Senador per Girona

President del Grup Socialista al Consell d'Europa

Publicat al Butlletí de Nou Cicle www.noucicle.org